

1. Постійне самовдосконалення, в тому числі, культурне, інтелектуальне, професійне.
2. Усвідомлення власної соціальної ролі та важливості власного професіоналізму.
3. Розумне та гуманне застосування владних повноважень.
4. Володіння такими моральними якостями як принциповість, мужність, безкомпромісність.
5. Професійна честь та гідність, підтримка професійного іміджу правоохоронця та ін. [2].

Поділяючи думку авторів, варто зазначити, що у процесі формування професійної етики працівників НПУ особливого значення набуває професійне навчання, оволодіння нормами та правилами поведінки, притаманними для даного суспільства, розвиток власного світогляду та емоційно-почуттєвої сфери, збагачення власного культурного досвіду. Вищевикладене надає можливість виділити два напрямки формування професійної етики у працівників Національної поліції України:

I. Теоретичний.

II. Практичний.

Беручи до уваги важливість теми доповіді, нерозривний взаємозв'язок професійної етики працівників поліції із їх психологічними якостями та властивостями вбачаємо доцільним продовжити теоретико-емпіричні дослідження в межах заявленої теми.

Список використаних джерел

1. Петрова Г. М. Основні цінності й принципи професійної етики поліцейського. *Філософські та методологічні проблеми права*, 2020. № 1 (19). С. 32–43.

2. Барабаш О. О., Солодкевич В. І. Професійна етика у правоохоронній діяльності України: національні тенденції та зарубіжний досвід // Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції: матеріали доповідей, виступів і повідомлень учасників VII-го Всеукраїнського круглого столу. Львів, 2021. С. 21–26.

УДК 159.9-051:005.963(417)

Волошина Оксана Василівна,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем психологічного забезпечення та психофізіологічних досліджень ННІЗДН Національної академії внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4166-2847>

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СУПЕРВІЗІЇ ДЛЯ ПСИХОЛОГІВ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

Необхідність запровадження супервізії для надавачів послуг з охорони психічного здоров'я у нормативно-правовій базі, процесам навчання та наданні послуг обґрунтована Оперативною дорожньою картою «Пріоритетні багатосекторні заходи із психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в Україні під час та після війни» [2].

Вітчизняна супервізорська практика перебуває на стадії становлення, є недостатньо розвиненою та систематизованою, а тому досить часто здійснюється стихійно та не завжди професійно. У кращому випадку спеціалізація супервізорів відображена в довгострокових психотерапевтичних програмах (гештальт-супервізори, психоаналітичні супервізори, психодраматисти-супервізори і т.д.), вони орієнтовані головним чином на взаємодію з приватно практикуючими психологами, які навчаються за аналогічними програмами. Однак існує нагальна потреба в супервізії, як:

- систематичній, регулярній, структурованій практиці;
- вкоріненій у вузівську освітню традицію, не обмежену окремою психотерапевтичною школою;
- спрямованій на підтримку і супровід психолога, який працює в державній установі;
- орієнтованій на супровід і підтримку молодого фахівця-аматора, який допоки не бере участі в довгострокових психотерапевтичних освітніх програмах, недостатньо добре орієнтується в устрої професійного життя;
- основі для грамотної сертифікації, атестації, ліцензування психологів-практиків європейського рівня;
- підставі для нового етапу життя професійного співтовариства психологів-практиків, не ангажованих виключно інтересами певної школи психологічного консультування [3, с. 155].

На нашу думку, успішності запровадження супервізії для психологів МВС України сприятиме реалізація наступних заходів:

1. Розробити загальну концепцію розвитку супервізії в МВС України в якій визначити мету та завдання супервізії, її правове підґрунтя та місце в системі психологічного забезпечення; базові концептуальні ідеї організації процесу супервізії, очікуваний результат тощо. Реалізація цієї концепції дозволить сприяти успішній адаптації та входженню у професію психологам-початківцям; забезпечити якість психологічного забезпечення в МВС України; попереджати виникнення кризових станів та професійного вигорання у психологів; створити можливості для отримання Європейського сертифіката з психології EuroPsy; сприяти розвитку високоякісного супервізорства, а також встановленню відповідних вимог до цих фахівців.

2. Створити відомчу спілку супервізорів МВС України, яка би опікувалась розвитком теорії та практики супервізії в МВС, забезпечувала стандарти якості супервізії та представляла інтереси в Українській спілці супервізії та коучингу (УССК). Слід зазначити, що

завдяки об'єднанню в Асоціацію національних супервізійних організацій Європи (ANSE: www.anse.eu), з 1997 року на всій її території було впроваджено концепцію супервізії як самостійного професійного напрямку зі стандартизованими освітніми тренінгами, системами забезпечення якості на основі жвавих професійних і наукових дискусій та етичних кодексів. Українську спілку супервізії та коучингу (УССК) було засновано 2014, а в 2018 році, водночас із першим випуском супервізорів, сертифікованих за високим європейським стандартом, на генеральній асамблеї у Будапешті УССК було визнано єдиним дійсним членом ANSE від України, що дає власникам сертифікатів визнання їх кваліфікації у 17 країнах-членах ANSE.

3. Розробити Типове положення про проведення супервізії для психологів МВС України (далі Типове положення). Цілком перспективною вважаємо пропозицію щодо опрацювання проєкту Типового положення, який, на наш розсуд, повинен складатись із 4 розділів. Перший розділ «Загальні положення», повинен містити роз'яснення щодо призначення Типового положення; визначення основних понять, а саме: що таке «Супервізія в діяльності психологів МВС України» (далі супервізія). Базовим може бути прийнятним наступне визначення: супервізія – це інструмент професійної підтримки та професійного розвитку, що передбачає комплекс заходів із навчально-методичного супроводу психологів МВС України; поняття «Супервізор» із роз'ясненнями щодо його кваліфікації та процедури залучення; орієнтовні форми роботи супервізора (індивідуальна та групова); які ключові функції супервізії, зокрема, едукативна функція, спрямовуюча функція та функція підтримки. Надалі послідовно слід викласти функції супервізора як *наставника, фасилітатора і консультанта*.

Вважаємо доречним визначити основні принципи супервізії, до яких пропонуємо віднести наступні: гуманізм та людиноцентризм; прозорість; об'єктивність; побудова партнерства; довіра; прогностичність; зростання та розвиток; рефлексивність.

Другий розділ Типового положення – «Мета, цілі та завдання проведення супервізії психологів МВС України» – повинен відображати мету, цілі та завдання супервізії. Основною *метою* проведення супервізії ми вважаємо комплекс заходів з професійної підготовки та підтримки психологів МВС України, надання дієвої допомоги психологам у роботі з об'єктами професійної діяльності.

Цілі супервізії спрямовані на: сприяння професійному розвитку; підвищення обізнаності про доказові практики; сприяння створенню якісного робочого середовища, де працівники відчувають підтримку у виконанні своїх обов'язків; допомогу у нейтралізації стресу на робочому місці. Таким чином, результатом супервізії стає не лише консолідація

професіоналізму, а й становлення особистісних конструктів психологів, що має неабияке значення під час збройного конфлікту.

Актуальними завданнями супервізії психологів МВС України нами визначено: створення умов для професійної рефлексії та самоусвідомлення в процесі надання психологічної допомоги учасникам та учасницям освітнього процесу під час збройного конфлікту; допомогу і підтримку психолога в процесі виконання ним професійної діяльності; вдосконалення умінь та навичок професійної роботи, розвиток особистісних і ключових професійних компетенцій.

Розділ «Юридичний статус та умови оплати праці супервізора» Типового положення опрацьовується спільно із юристами. Останній розділ – «Планування проведення супервізії та звітність» повинен містити форми для планування та звітності щодо супервізії для психологів МВС України.

Хочемо звернути увагу, що супервізію інколи можуть ототожнювати із навчанням, консультуванням або психотерапією. Порівнюючи супервізію з навчанням, необхідно мати на увазі, що обидва процеси мають такі загальні характеристики, як спрямованість на оволодіння новими знаннями й практичним досвідом, а також необхідність оцінювання. Основною відмінністю супервізії від навчання є те, що навчання ґрунтується на навчальному плані, а супервізія – на конкретній проблемній ситуації (кейсі) і потребах супервізованого та його клієнта [1, с. 39].

Для психологічного консультування та супервізії спільною ознакою є наявність проблем психологічного змісту, але взаємодія супервізора й супервізованого (супервізіанта) здійснюється лише на основі підвищення професіоналізму консультанта. Супервізія – це процес, який має характер оцінювання із боку супервізора, що суперечить змісту психоконсультативного процесу. І консультування, і супервізія пов'язані з наданням допомоги в підвищенні ефективності діяльності. Але взаємодія між супервізором і супервізованим має більш ієрархізований характер та продовжується протягом заздалегідь заданого тривалого періоду, регламентованого програмою підготовки, ліцензування й акредитації.

Щодо розмежування понять супервізія та психотерапія, слід зазначити, що вони представляють паралельні категорії та пов'язані між собою в єдину систему. Цей зв'язок забезпечується завдяки формуванню в супервізії й психотерапії позитивного перенесення, частиною якого є несвідома ідентифікація та успадкування. Однак супервізія, хоч і може чинити психотерапевтичний вплив, але не може бути психотерапією. Якщо супервізор використовує першу як варіант психотерапії, то супервізор стає психотерапевтом, супервізований – клієнтом. У разі змішування цих двох функцій виникає етична проблема подвійних відносин. Тому, якщо супервізований потребує

психотерапії, його потрібно перенаправити до іншого професіонала, який для нього не виступає супервізором.

Отже, запровадження супервізії у практику психологічного забезпечення МВС України сприятиме підвищенню якості професійної діяльності як кожного психолога окремо, так і відомства в цілому.

Список використаних джерел

1. Мушкевич М. І. Супервізія: навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 188 с.

2. Пріоритетні багатосекторні заходи з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в Україні під час та після війни: оперативна

дорожня карта. Електронний ресурс: https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/mhps_framework_ukraine_ukr_59_page.pdf.

3. Психологічне консультування представників екстремальних професій: теорія, методологія, практика: монографія / Н.Є. Афанасьєва. Х.: НУЦЗУ, 2017. 315 с.

УДК 159.922

Галич Марина Юрійвна,

старший викладач кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ, доктор філософії в галузі психології
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3690-4402>

ВИКОРИСТАННЯ МОНІТОРИНГОВИХ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Виконання професійних обов'язків поліцейськими в умовах дії воєнного стану характеризується низкою стресових ситуацій, які можуть призвести до зміни психоемоційного стану та провокуватиме розвиток психологічних проблем. Психодіагностичне дослідження допомагає вчасно виявити дані проблеми та вжити відповідні заходи щодо нівелізації рівня прояву негативних змін.

Процедура організації проведення психодіагностичного дослідження та перелік методик, які використовують психологи підрозділів для вивчення психоемоційного стану поліцейського, чітко визначені у внутрішніх наказах установ та методичних рекомендаціях [1].

Обов'язковими, згідно з переліком, є такі методики: багатofакторне дослідження особистості (з метою поглибленого вивчення особистості й функції психіки використовують методики для визначення акцентуацій характеру); дослідження показників та форм агресивності; визначення деструктивних установок у міжособистісних стосунках; дослідження особливостей емоційно-вольової сфери;